

На основу члана 77. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18 – др. закон и 47/18), као и чланова 32, 34. и 41. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), и члана 3. Правилника о смерницама добре праксе за остваривање учешћа јавности у припреми нацрта закона и других прописа и аката ("Службени гласник РС", број 51/19), Министарство рударства и енергетике објављује

Обавештење да отпочиње израда Нацрта закона о истраживању и експлоатацији угљоводоника, као и полазне основе за његову израду

1. Приказ проблема које закон треба да реши и њиховог узрока

Нови Закон о истраживању и експлоатацији угљоводоника представљаће један од кључних регулаторних оквира у области рударства у Републици Србији, будући да обухвата истраживање, експлоатацију, припрему и транспорт угљоводоника у оквиру процеса истраживања и експлоатације, односно нафте, природног гаса, кондензата и других угљоводоничних ресурса.

У Републици Србији тренутно је ова област регулисана одредбама Закона о рударству и геолошким истраживањима, који угљоводонике третира као део енергетских минералних сировина. Међутим, с обзиром на специфичности технологије истраживања и експлоатације угљоводоника у односу на друге минералне сировине, као и због неопходности усклађивања прописа са регулативама Европске Уније, показала се потреба за доношењем посебног, системског закона о истраживању и експлоатацији угљоводоника.

Циљ доношења новог закона је да се успостави јединствен правни и институционални оквир за истраживање и експлоатацију угљоводоника, као и за истраживање геолошких структура погодних за подземно складиштење природног гаса и трајно збрињавање угљен-диоксида (CO₂), у геолошким формацијама исцрпљених лежишта које се налазе на експлоатационим пољима, у складу са највишим безбедносним и еколошким стандардима.

У пракси је уочено да је постојећи регулаторни оквир потребно додатно унапредити у поступцима доделе права на истраживање и експлоатацију угљоводоника, односно ускладити са европским прописима који регулишу ову област, а посебно Директивом 94/22/ЕЗ о условима за давање и коришћење одобрења за проналажење, истраживање и производњу угљоводоника, Директивом 2009/31/ЕЗ о геолошком складиштењу угљен-диоксида, Директивом 2013/30/ЕС о безбедности прекоморских нафтних и гасних активности и другим.

Нови закон треба да допринесе већој транспарентности, предвидивости и одговорности у управљању овим ресурсима, да омогући сигурност снабдевања енергентима, као и да подстакне улагања у истраживање нових резерви и енергетску транзицију.

2. Циљеви и очекивани ефекти закона

Основни циљ доношења Закона о истраживању и експлоатацији угљоводоника јесте успостављање савременог, транспарентног и ефикасног правног система у области истраживања, експлоатације и складиштења угљоводоника, у складу са уставним начелима и стандардима Европске уније.

Посебни циљеви закона су:

- успостављање јасног правног оквира за доделу дозвола и спровођење тендерских поступака за истраживање и експлоатацију угљоводоника;
- обезбеђивање усклађености са прописима ЕУ у области истраживања и експлоатације угљоводоника, заштите животне средине и безбедности нафтних и гасних активности (94/22/EЗ, 2009/31/EЗ, 2013/30/ЕС);
- унапређење надзора и контроле над истражним и експлоатационим радовима;
- увођење еколошких стандарда и мера заштите животне средине у све фазе процеса;
- дефинисање обавеза инвеститора у погледу рекултивације, санације и мониторинга;
- унапређење фискалног и економског оквира, ради праведније расподеле прихода и подстицања инвестиција;
- подстицање истраживања и коришћења геолошких структура за складиштење гаса и СО₂, као дела стратегије смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште;
- дигитализација поступака и успостављање информационог система за управљање подацима о угљоводоникима.

Очекује се да ће нови закон повећати правну сигурност и ефикасност поступака у сектору угљоводоника, допринети већим домаћим и страним инвестицијама, омогућити усаглашеност са европским прописима у области енергетике и заштите животне средине и ојачати енергетску безбедност и отпорност Републике Србије.

3. Основна начела за уређивање друштвених односа у овој области

Полазећи од уставног начела по коме су природна богатства у државној својини и од општег интереса, Закон о истраживању и експлоатацији угљоводоника ће се заснивати на следећим основним начелима:

Начело државног суверенитета и контроле – држава задржава право на располагање, управљање и надзор над истраживањем, експлоатацијом и складиштењем угљоводоника у складу са јавним интересом.

Начело одрживог развоја и заштите животне средине – све активности морају бити у складу са принципима одговорног управљања природним ресурсима, уз минималан утицај на екосистеме, воде, земљиште и ваздух.

Начело транспарентности и конкуренције – поступци доделе права на истраживање и експлоатацију биће јавни, транспарентни и засновани на конкуренцији, у складу са правилима ЕУ о јавним набавкама путем отвореног јавног надметања-тендера.

Начело безбедности и заштите здравља људи – све активности у области истраживања и производње угљоводоника морају се спроводити у складу са највишим техничким, еколошким и безбедносним стандардима.

Начело дигитализације и јавности података – уводи се електронско пословање и јединствен информациони систем који омогућава увид у стање резерви, дозвола и активности, уз јавну доступност података у складу са законом.

Начело одговорности инвеститора – сваки носилац права на истраживање или експлоатацију обавезан је да поступа у складу са прописима о заштити животне средине, безбедности и рационалном коришћењу ресурса, као и да спроводи мере рекултивације и санације након завршетка радова.

4. Позив јавности за учешће

Министарство рударства и енергетике позива заинтересовану јавност, стручне институције, представнике привреде, научних и академских установа, као и организације цивилног друштва, да доставе предлоге и сугестије у вези са областима које ће бити предмет уређивања Нацртом Закона о истраживању и експлоатацији угљоводоника.

Предлози се могу доставити у периоду од 01.01.2026. до 18.01.2026. године, на адресу електронске поште: sektor.energetika@mre.gov.rs